

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний
Кафедра прикладної лінгвістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
професор Хмарський В.М.



" 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основні проблеми прикладних лінгвістичних досліджень

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)
Спеціальність 035 Філологія

Розробник: Кондратенко Наталя Василівна, доктор філологічних наук,
професор, завідувачка кафедри прикладної лінгвістики

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри прикладної
лінгвістики

Протокол № 10 від "26" червня 2020 року

Завідувач кафедри



проф. Кондратенко Н.В.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною
комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від "8" вересня 2020 року

Голова НМК



проф. Кондратенко Н.В.

ВСТУП

Навчальна програма вибіркової дисципліни «**Основні проблеми прикладних лінгвістичних досліджень**» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 035 Філологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є напрями і проблеми сучасних прикладних мовознавчих досліджень.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Викладається на другому році навчання (3-й семестр).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів із відповідною тематичною рубрикацією:

Змістовий модуль 1. Наукові парадигми сучасної лінгвістики. Прикладна лінгвістика в колі мовознавчих досліджень

Тема 1. Поняття наукової парадигми. Основні наукові парадигми. Лінгвістичний компаративізм і типологічне мовознавство.

Тема 2. Ареальна лінгвістика. Мовний союз та мовний ареал. Сучасні проблеми ареальної лінгвістики

Тема 3. Лінгвосеміотика і лінгвосеміологія у фонології, лексикології і синтаксисі.

Тема 4. Психолінгвістика як наука: об'єкт, предмет, методи. Основні проблеми психолінгвістики.

Тема 5. Лінгвопрагматика і теорія мовленнєвих актів.

Тема 6. Основні категорії та постулати когнітивної лінгвістики. Лінгвоконцептологія.

Тема 7. Комп'ютерна лінгвістика і комп'ютерна лексикографія. Корпусна лінгвістика.

Тема 8. Лінгвістичні аспекти перекладу. Теорія і методика викладання мови. Основи методики викладання української мови як іноземної.

Тема 9. Політична лінгвістика: мета і завдання, предмет дослідження.

Тема 10. Юридична лінгвістика. Вивчення мови законодавства. Лінгвістична експертиза: основні вимоги.

Тема 11. Лінгвокультурологія, етнолінгвістика та міжкультурна комунікація.

Тема 12. Соціолінгвістика: прикладні дослідження.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування спеціальних компетентностей з прикладних мовознавчих досліджень.

Мета передбачає розв'язання наступних **завдань**: дослідження прикладного мовознавства як галузі сучасної лінгвістики, виявлення розділів прикладної лінгвістики, аналіз прикладних проблем у напрямках лінгвістичної компаративістики, соціолінгвістики, теорії і практики перекладу, лінгводидактики, політичної лінгвістики, юридичної лінгвістики,

лінгвопрагматики, когнітивної лінгвістики і лінгвоконцептології, корпусної і комп'ютерної лінгвістики.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

ЗК-7. Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів.

б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання.

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

ПРН-10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Змістовий модуль 1. Наукові парадигми сучасної лінгвістики. Прикладна лінгвістика в колі мовознавчих досліджень

Тема 1. Поняття наукової парадигми. Основні наукові парадигми. Лінгвістичний компаративізм і типологічне мовознавство.

Тема 2. Ареальна лінгвістика. Мовний союз та мовний ареал. Сучасні проблеми ареальної лінгвістики

Тема 3. Лінгвосеміотика і лінгвосеміологія у фонології, лексикології і синтаксисі.

Тема 4. Психолінгвістика як наука: об'єкт, предмет, методи. Основні проблеми психолінгвістики.

Тема 5. Лінгвопрагматика і теорія мовленнєвих актів.

Тема 6. Основні категорії та постулати когнітивної лінгвістики. Лінгвоконцептологія.

Тема 7. Комп'ютерна лінгвістика і комп'ютерна лексикографія. Корпусна лінгвістика.

Тема 8. Лінгвістичні аспекти перекладу. Теорія і методика викладання мови. Основи методики викладання української мови як іноземної.

Тема 9. Політична лінгвістика: мета і завдання, предмет дослідження.

Тема 10. Юридична лінгвістика. Вивчення мови законодавства. Лінгвістична експертиза: основні вимоги.

Тема 11. Лінгвокультурологія, етнолінгвістика та міжкультурна комунікація.

Тема 12. Соціолінгвістика: прикладні дослідження.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику. К., 2007.

2. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. К., 1991.
3. Кашкин В.Б. Введение в теорию коммуникации: Учеб. пособие. Воронеж, 2000.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. К., 2000.
5. Кочерган. М.П. Загальне мовознавство. К., 1999.
6. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. М., 1969.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика напрями та проблеми. Полтава, 2008.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006.
9. Соснина Е. П. Введение в прикладную лингвистику. Ульяновск, 2011.
10. Степанов Ю.С. В трёхмерном пространстве языка. (Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства) М., 1985.
11. Шарафтудинова Н. С. Лингвистическая типология и языковые ареалы. Ульяновск, 2011.
12. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. К., 1998.

Додаткова література

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. К., 2011.
2. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів, 2010.
3. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. М., 2003.
4. Кенжебалина Г. Н. Лингвопрагматика. Павлодар, 2012.
5. Маслова А. Ю. Введение в прагмалингвистику. М., 2010.
6. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/ За ред. М. І. Пентиліук. К., 2005.
7. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. . : Центр учбової літ-ри, 2007.
8. Остин Дж.Л. Слово как действие. *Новое в зарубежной лингвистике*. М., 1986. Вып. XVII.
9. Прикладное языкознание / Л.В. Бондаренко, Л.А. Вербицкая, Г.Я. Мартыненко и др.; Отв. редактор А.С. Герд. СПб., 1996.
10. Сусов И. П. Лингвистическая прагматика. Винница, 2009.
11. Формановская Н.И. Речевое взаимодействие: коммуникация и прагматика. М., 2007.

Електронні інформаційні ресурси

1. www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
3. <http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України
4. <http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова
5. <http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – веб-сайт “Бібліотеки в мережі Internet”
6. info@lib.ua-ru.net – наукова електронна бібліотека “Веда”
7. Journals.uran.i.ua – “Наукова періодика України”

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:
Залік.

5. Методи діагностики успішності навчання:
Оцінювання усних відповідей, письмових завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку, реферати, презентація результатів виконання досліджень.